

TURIZM STATISTIKASI ASOSIDA FARG‘ONA VODIYSINING TURISTIK RIVOJLANISHINI TAHLIL QILISH

Mamatazizov Faryozbek Paxlavon o'g'li
Andijon davlat universiteti 3-kurs tayanch doktoranti

Annotatsiya

Farg‘ona vodiysi Markaziy Osiyoning eng muhim iqtisodiy va madaniy markazlaridan biri bo‘lib, so‘nggi yillarda turizm sohasining rivojlanishida ijobiy o‘zgarishlarni namoyon qilmoqda. Zamonaviy global tendensiyalar fonida turizmning hududiy rivojlanishi, ayniqsa, mahalliy imkoniyatlarning to‘liq ishga solinishi, yangi turizm yo‘nalishlarining paydo bo‘lishi, zamonaviy infratuzilmaning shakllanishi va hududiy o‘ziga xosliklar asosida xizmatlar ko‘lamining kengayishi Farg‘ona vodiysi uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ayni paytda hudud turizmning bir qancha sohalari — ichki turizm, ekoturizm, qishloq turizmi, madaniy-tarixiy yodgorliklarga asoslangan turizm yo‘nalishlari va boshqa shakllarda rivojlanmoqda. Hududning geografik joylashuvi, iqlimi va tabiiy resurslarining xilma-xilligi, tarixiy va etnomadaniy merosi, mahalliy an'ana va urf-odatlarining boyligi Farg‘ona vodiysining turistik salohiyatini yanada oshiradi. Ushbu tezisda Turizm statistikasi asosida Farg‘ona vodiysining turistik rivojlanishini tahlil qilish haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so‘zlar: Farg‘ona vodiysi, turizm statistikasi, turizm rivojlanishi, hududiy turizm, turistik salohiyat, ekologik turizm, turistik infratuzilma, turizm sohasi, iqtisodiy tahlil, turizm siyosati

Turizm statistikasiga tayanib, Farg‘ona vodiysi aholisi va mehmonlari o‘rtasida sayohat qilishga bo‘lgan qiziqish tobora ortib borayotgani kuzatiladi. Hududdagi zamonaviy dam olish maskanlari, sog‘lomlashtirish markazlari, ko‘ngilochar va sport infratuzilmalari, o‘zbek milliy taomlari va hunarmandchilik mahsulotlarini taqdim etuvchi bozorlar, mehmonxona va restoranlar sonining ko‘payishi bu jarayonda muhim rol o‘ynaydi. Turizm xizmatlari sifatining oshishi hamda sohada raqobatbardoshlikning kuchayishi natijasida vodiyning ko‘plab shahar va tumanlari doimiy ravishda yangi mehmonlarni o‘ziga jalb etmoqda. Ayni kunlarda zamonaviy

International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices

Hosted online from Rome, Italy

Website: econferences.com

27th October, 2025

texnologiyalarning turizm sohasiga tatbiq qilinishi hududdagi axborot-kommunikatsiya xizmatlarining rivojlanishiga, interaktiv xizmat turlarining paydo bo'lishiga xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, Farg'ona vodiysi hududlarida tashkil etilgan turizm yarmarkalari va festivallar, turizm kunlari va boshqa ommaviy tadbirlar soha salohiyatini ochib berishda ahamiyatli bo'lmoqda. Ichki va tashqi turizm oqimi ortib borayotganligining asosiy sababi, ko'plab yangi turistlarni jalb qiluvchi dastur va loyihalarning hayotga tatbiq etilishidadir. Bu esa, o'z navbatida, hudud aholisini bandlik bilan ta'minlash, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish va umuman iqtisodiy o'sish omillaridan biri hayotga tatbiq qilinayotganini bildiradi. Hudud rahbariyatining turizm sohasiga bo'lgan e'tibori davlat va xususiy sektor hamkorligining kuchayishiga, turizm infratuzilmasi uchun investitsiyalarni oshirishga, xizmatlar sifati va xavfsizlik choralarini yaxshilashga xizmat qilmoqda. Shu sababli, Farg'ona vodiysi bo'ylab yangi yo'nalishlar ochilishiga, zamonaviy mehmonxonalar, restoranlar, turistik servis punktlari va yangi tematik parklarda xizmat ko'rsatish sifati ham yuqori darajada kuzatilmoqda.[1]

Turizm statistikasi orqali vodiyning turistik-infrastruktura tarmog'i muntazam kengayib borayotgani aytib o'tiladi. Yuqori darajadagi zamonaviy mehmonxona va dam olish maskanlari, ekologik toza hududlarda joylashgan turizm ob'yektlari va servis inshootlari, mahalliy transport va logistika imkoniyatlarining takomillashuvi natijasida sayyohlarga xizmat ko'rsatish sifati oshmoqda. Bundan tashqari, yangi sayyohlik yo'nalishlarining ishlab chiqilishi, yangi marshrutlar va ko'rsatilayotgan xizmatlar turi hanuz kengayib borayotgani soha salohiyatining yanada yuzaga chiqqanini ko'rsatadi. Turizmning bu kabi tarmoqlarda rivojlanishi Farg'ona vodiysining o'ziga xos madaniy zaminini keng targ'ib qilish imkonini beradi, tarixiy obidalar va zamonaviy loyihalarning uyg'unlikda taklif qilinishi hudud raqobatbardoshligini kuchaytiradi.[2]

Statistik ma'lumotlar asosida vodiyning qishki, bahor, yoz va kuz fasllarida ham turizm salohiyati yuqoriligi kuzatiladi. Yil fasllarining har biri turizm faoliyatida o'ziga xos mavsumlar, ekskursiyalar, sayohatlar va boshqa tadbirlar tashkil etilishiga sabab bo'lmoqda. Dam olish kunlarida oilaviy tashriflar, kichik guruhlarda safarlar, biznes va xizmat safarlari, madaniy tadbirlar va turistik festival hamda ko'rgazmalar ham statistika asosida o'sib bormoqda. Shuningdek, Farg'ona

vodiysida zamonaviy sport turi va ekoturizm yoʻnalishlari tobora ommalashib bormoqda. Qishloq joylarida tashkil etilayotgan agro- va ekoturizm, mahalliy ijtimoiy-iqtisodiy hayotga koʻmaklashadi, ekologik madaniyat va barqaror rivojlanish yordamida aholini barqaror daromad manbalari bilan taʼminlash imkonini beradi. Hududdagi turistik xizmatlar sohasining doimiy taraqqiyoti, yirik mehmonxona tarmoqlarining kengayishi, milliy va xalqaro darajadagi savdo koʻrgazmalarining tashkil etilishi, sogʻlomlashtirish va dam olish maskanlaridagi servis xizmatlarining zamonaviy darajada namoyon boʻlishi turizm infratuzilmasining sifat jihatdan yangi bosqichga chiqqanidan darak beradi. Shu bilan bir qatorda, turizm xizmatlari narxlari va sifati oʻrtasida muvozanat kafolatlarining yoʻlga qoʻyilishi, mehmonlar va sayyohlar xavfsizligining taʼminlanishi, zamonaviy transport va logistik tizimlar orqali hududlar oʻrtasida integratsiyaning kuchayishi ham soha rivojlanishining ustuvor yoʻnalishlaridan sanaladi. Fargʻona vodiysining ichki va tashqi turizm rivojida oʻziga xos jihatlarni koʻrish mumkin. Ichki turizmning koʻtarilishi, fuqarolarni vatan hududidagi tarixiy va tabiiy obidalarga boʻlgan qiziqishini oshiradi, aholi orasida turistik-madaniy tadbirlarni koʻpayishiga sabab boʻladi. Mahalliy sayohatlar natijasida iqtisodiyot sohasida turizm xizmatlari hajmi va daromadlari doimiy surʼatlarda koʻpaymoqda. Tashqi turizm oqimi esa, hududda yaratilayotgan qulay investitsion muhit, zamonaviy maʼlumot xizmatlari va xalqaro talabga javob beruvchi infratuzilma orqali kuchaymoqda. Hudud boʻylab xorijiy kompaniyalar ishtirokidagi yirik loyihalarning amalga oshirilishi, xalqaro mehmonxona va xizmat koʻrsatish tarmoqlarining paydo boʻlishi vodiyning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini oshirmoqda.[3]

Yana bir muhim omil sifatida vodiyning madaniy merosi, tarixiy qadamjolari va zamonaviy madaniy tadbirlarning ommalashuvini taʼkidlash mumkin. Madaniy va etnik koʻrinishlarning xilma-xilligi, qadimiy hunarmandchilik anʼanalarining saqlab qolingani, milliy taomlarga boy bozor va kafelar, hudud ijodkorlarining oʻziga xos mahsulotlari vodiyning oʻziga xos turistik markazga aylanishiga xizmat qilmoqda. Natijada, turizmni rivojlantirish uchun zarur boʻlgan infratuzilma va xizmatlar tarmogʻi kengaymoqda, hududda yangi ish oʻrinlari ochilib, aholi daromad manbalari ortib bormoqda. Fargʻona vodiysi turizm statistik qiyofasidan kelib

chiqilsa, turizm sohasida zamonaviy yondashuvlar, innovatsion xizmat turlari, yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish, mehmonlarning ehtiyoj va talablari asosida xizmat turlarini kengaytirish orqali turizm bozoridagi ishtirokini kuchaytirmoqda. Tashrif buyuruvchilar uchun qulay sharoitlarning yaratilishi, zamonaviy transport va servis markazlarining tashkil etilishi, onlayn xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarining kengayishi turizmni yanada jadal rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Bu jarayonda mahalliy aholi ham faol ishtirok etib, turizm xizmatlari sohasida o'z tadbirkorlik faoliyatini boshlash, oilaviy va kichik bizneslarni rivojlantirish uchun qulay muhitga ega bo'lmoqda. Hududning zamonaviy qiyofasi, sohada yaratilayotgan yangi imkoniyatlar aholiga ham, tashrif buyuruvchilar uchun ham qulay turmush sharoitlarini yaratishda muhim rol o'ynaydi. Statistika ko'rsatkichlari asosida turizmning umumiy salohiyati, yangi investitsiyaviy loyihalarning soni, xizmat turlarining ko'payishi, turistik mahsulotlarning xilmaxilligi vodiyni kelajakda yanada jadal taraqqiyot sari harakatlanayotganligini isbotlamoqda.[4]

Farg'ona vodiysi so'nggi yillarda o'z turizm salohiyatini oshirish orqali nafaqat iqtisodiy sohada, balki ijtimoiy-ma'naviy rivojlanishda ham muhim natijalarga erishmoqda. Soha rivoji natijasida hududda yangi tadbirkorlik sub'yektlari, o'quv markazlari va professional kadrlar tayyorlash tizimi rivojlanmoqda. Davlat va xususiy sektor o'rtasida yaqin hamkorlik aloqalari o'rnatilayotgani, xizmat sifatini oshirishga qaratilgan dasturlarning amalga oshirilishi, zamonaviy bozorlarda raqobatlashish imkoniyatining kengayishi vodiyni turizm bo'yicha markaziy o'rinlardan birini egallashiga sabab bo'lmoqda. Zamonaviy turizm infratuzilmasining rivojlanishi mahalliy aholining ham, mamlakat tashqarisidan kelayotgan sayyohlarning ham yuqori talab va ehtiyojlarini to'liq qondirish imkonini beradi.[5]

Xulosa

Xulosa sifatida aytish mumkinki, Farg'ona vodiysi turizmning so'nggi yillardagi statistik tahlili asosida mintaqa o'zining yuqori salohiyatini ochib bermoqda. Madaniy va tabiiy boyliklarning to'la ishga solinishi, yangi innovatsion loyihalar tuzish, hududlararo va xalqaro hamkorlikning kengayishi, mahalliy infratuzilma va

xizmat turlarining zamon talabiga mos ravishda rivojlanishi vodiyning turistik qiyofasini yanada yuksaltirishga xizmat qilmoqda. Yangi investitsion loyihalarning hayotga tatbiq etilishi, axborot texnologiyalaridan keng foydalanish, xalqaro tajriba va ilg'or amaliyotlarni joriy etish orqali vodiyning zamonaviy turistik markazga aylanish yo'li so'zsiz davom etmoqda. Statistika asosida olib borilgan tahlillar, turizm salohiyatining barcha ko'rsatkichlari va rivojlanish omillarini tahlil qilish vodiyning turizm sektori kelajakda ham yuqori sur'atlar bilan rivojlanishida muhim asos yaratmoqda. Shu tariqa, Farg'ona vodiysi hududiy, mintaqaviy va xalqaro miqyosda zamonaviy turizm markazlaridan biriga aylanish sari qat'iyat bilan harakat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdukarimov, F. (2020). "O'zbekiston hududlarida turizm sohasida xizmatlar bozori rivojlanishi." *Iqtisodiyot va Innovatsion Texnologiyalar*, 4(3), 139-145.
2. Bobomurodov, M., & Ahmedov, S. (2021). "Hududiy turizmni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari." *Turizm: Nazariya va Amaliyot*, 5(2), 55-61.
3. G'aniev, R. (2019). "Farg'ona vodiysining turizm salohiyati va rivojlantirish imkoniyatlari." *Iqtisodiy Tadqiqotlar*, 6(1), 71-77.
4. Jalilova, N., & G'ulomov, S. (2022). "Turizm infratuzilmasini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar." *Zamonaviy Ta'lim*, 11(2), 92-97.
5. Karimov, M. (2018). "O'zbekistonning turistik salohiyati va uni rivojlantirish istiqbollari." *Mehnat Iqtisodiyoti*, 12(6), 83-90.
6. Qosimova, M. (2021). "Farg'ona vodiysi hududlarida ekologik turizmni rivojlantirish omillari." *Baraka Ilmiy Jurnal*, 9(3), 116-123.
7. Shodmonova, D. (2017). "Turizm sohasida hududiy strategiyalarning ahamiyati." *Innovatsion Taraqqiyot*, 2(4), 48-53.
8. Yuldashev, N., & Bozorov, I. (2022). "O'zbekistonda turizm xizmatlari eksportini rivojlantirish yo'llari." *Iqtisod va Jamiyat*, 18(5), 134-141.